סוכה פרק ראשון סוכה

ותניא ר' יוסי אומר מעולם לא ירדה שכינה למטה ולא עלו משה ואליהו למרום שנאמר [1]השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם ולא ירדה שכינה למטה והכתיב [2]וירד ה' על הר סיני למעלה מעשרה טפחים והכתיב [3]ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים למעלה מעשרה טפחים ולא עלו משה ואליהו למרום והכתיב [4]ומשה עלה אל האלהים למטה מעשרה והכתיב [5]ויעל אליהו בסערה השמים למטה מעשרה והכתיב [6]מאחז פני כסא פרשז עליו עננו [7]ואמר ר' תנחום מלמד שפירש שדי מזיו שכינתו וענן עליו למטה מעשרה מכל מקום מאחז פני כסא כתיב אישתרבבו אישתרבב ליה כסא עד עשרה ונקט ביה בשלמא ארון תשעה דכתיב [7]ועשו ארון עצי שטים אמתים וחצי ארכו ואמה וחצי רחבו ואמה וחצי קומתו אלא כפורת טפח מנלן דתני רבי חנינא כל הכלים שעשה משה נתנה בהן תורה מדת ארכן ומדת רחבן ומדת קומתן כפורת מדת ארכה ומדת רחבה נתנה מדת קומתה לא נתנה צא ולמד מפחות שבכלים שנאמר [8]ועשית לו מסגרת טפח סביב מה להלן טפח אף כאן טפח ונילף מכלים גופייהו תפשת מרובה לא תפשת [9]תפשת מועט תפשת ונילף מציץ דתניא [7][8]ציץ דומה כמין טס של זהב ורחב ב' אצבעות ומוקף מאזן לאזן וכתוב עליו ב' שיטין יו"ד ה"א מלמעלה וקדש למ"ד מלמטה וא"ר אליעזר בר' יוסי אני ראיתיו ברומי וכתוב עליו קדש לה' בשיטה אחת דנין כלי מכלי ואין דנין כלי מהכשיט ונילף מזר דאמר מר זר משהו דנין כלי מכלי ואין דנין כלי מהכשר כלי אי הכי מסגרת נמי הכשר כלי הוא מסגרתו למטה היתה הניחא למאן דאמר מסגרתו למטה היתה אלא למאן דאמר מסגרתו למעלה היתה מאי איכא למימר האי הכשר כלי הוא אלא דנין דבר שנתנה בו תורה מדה ואל יוכיחו ציץ וזר שלא נתנה בהן תורה מדה כלל רב הונא אמר מהכא [9]על פני הכפורת קדמה ואין פנים פחות מטפח ואימא כאפי דבר

ופניה מעולם לא ירדה שכינה למטה. וקיל"א כתיב דעל כפורת ירד ש"מ למעלה מעשרה מיפסקא רשותא: **למעלה מעשרה טפחים.** מירוגלא הוא: **שפירש שדי מזיו שכינתו.** פרשז טוטריקון קא דרים: **מדם קומתה לא נתנה.** מדת עוביה היא קומתה שהיא היתה לארון ככסוי מיכה: **מסגרת.** שפה כעין לגזגזין סביב השלחן: **תפשת מרובה כו'.** כל דבר שמשמעו מרובה ומועט אם תפשת את המועט יפה תפשת דכליר מהכי לא משמע ואם ימצא שהיה לך לתפוס המרובה הרי הוסיפו לך ולא נטלו ממה שבידך כלום ואם תפשת המרובה לא תפשת שאתה נראה כשקבלן בדברין ושמא המועט יש לך לתפוס ואתה הרבית לתפוס מסרו לך ממה שבידך והיינו לא תפשת אבל כשתפשת המועט אם יוסיפו טוב ואם לאו מה שתפשת תפשת ומשל הוא: **ונילף מציץ.** שהוא מועט ממסגרת: **קדש למ"ד מלמטה** גרסינן: **אני ראיתיו ברומי.** שהכניסוהו לאולר המלך כדאמרינן במעילה (דף יז:) כגון תלמיון: **הכשיט.** מלבוש לאדם: **מוד.** של ארון או של מזבח או של מסגרת. זר אינו כלי אלא תיקון כלי לקשטו: **מסגרת נמי הכשר.** קישוט שלחן הוא: **למטה היתה.** מרגל לרגל היתה נתונה בראשם ודף השלחן מונח עליו: **הניחא לו.** פלוגתא דמנחות (דף לו:): **מאי איכא למימר.** אדליף מינה נילף מזר: **ואין פנים.** של אדם פחותין מטפח: כר

יו"ד ה"א מלמעלה. אע"פ שיו"ד ה"א שם גמור אין זה הוגה שם באותיותיו אם מזכיר שתי אותיות כיון דאינו מזכירם לשם שם שלם ועוד ההוגה שם באותיותיו פירש בקונטרס שדורש אותיות של שם כן מרגעים ושתים ואעפ"כ נזהרין בכל השמות פ): **קדש** למ"ד מלמטה. י"מ למטה ממש זה למעלה מזה ולא מיקמבר דאין זה שלחן כדרך קריאתו אלא יש לפרש זה שלחן כנגד זה קדש למ"ד בתחילת שיטה התחתונה ושם בסוף שיטה עליונה:

מסגרתו למטה היתה. משמע מכאן דלדידיה לא היתה מסגרת הכשר כלי שלא היתה מסגרת בשלחן אלא ברגל היתה מונחת בראשה ודף השלחן מונחת עליה ולא כמו שמפרש ר"ת דלמאן דאמר למטה היתה מחוברת נמי בשלחן משום דקשי' ליה הא דאמר ר' יוחנן פרק שתי הלחם (מנחות דף לו:) למאן דאמר למטה היתה טבלא המתהפכת טמאה ובפרק אלו מומין (בכורות דף לח.) לא משכחת טומאה דאוריימתא לאין לו תוך בכלי שטף אלא בהנך דחזו למדרסות ובפרק המוכר את הבית (ב"מ דף סו.) גבי דף של נחתומין מסקינן שאני פשוטי כלי עץ דרבנן ולא מיסתבר למימר דאתא כמאן דאמר מסגרתו למעלה היתה דלהכא נמי אמר במנחות (דף לו:) טבלא המתהפכת מיבעי ומתוך כך היה דוחק רבינו תם דלמאן דאמר מסגרתו למטה היתה היה לה בית קיבול מלמטה והיינו מתהפכת שאם היתה מתהפכת היה לה בית קיבול מלמעלה ולכך טמאה טפי מטאר פשוטי כלי עץ וזה לא יתכן כדמוכח הכא וצריך לומר דהא דאמרינן גבי דף של נחתומין דרבנן היינו כמאן דאמר מסגרתו למעלה היתה דמדרבנן טמאה ומדאוריימתא מיבעי ור' אליעזר דמיקל משום דשמא מדאוריימתא טהורה מ"מ ההוא שנויא דפ' המוכר את הבית אלא כרבי יוחנן ומסקנא לא קאי וכן פירש שם רש"י) דהתם מסקנא לא קיימא ועוד י"ל דהא דמיבעיא לן בטבלא המתהפכת היינו משום דמשמשת את האדם ומשמשי משמשי אדם כדתניא בתורת כהנים פרשת ויהי ביום השמיני כלי עץ יכול אף הסולם והקולב והנחותא והמנורה ת"ל מכל כלי עץ ולא כל כלי עץ יכול שאני מוציא את השלחן ואת הטבלא ואת הדולבקי ת"ל כל כלי ריבה מה ראית לרבות את אלו ולהוציא את אלו אחר שריבה הכתוב ומיעט ת"ל שק מה שק מיוחד שמשמש אדם ואת משמשי אדם אף אני מרבה את השלחן ואת הטבלא ואת הדולבקי שמשמש אדם ואת משמשי אדם ומוציא אני את הסולם שמשמש אדם ואינו משמש את משמשי אדם וקולב והנחותא והמנורה שמשמש את משמשי אדם ואינו משמש אדם ועל כרחין כשאין ראוין למדרס מיירי מדלא נקט מטה כשא ופפסל ועוד דהוי מצי לרבוייהו ממשכב וכשאין להם בית קיבול נמי מיירי מדלא קאמר מה שק מיטלטל מלא וריקן ומיבעיא לן במנחות (שם) אי דרשה גמור' או אסמכתא בעלמא משום דעל כרחיך אפילו למ"ד מסגרתו למטה אע"פ שכל הדרשות לריכות ההיא דת"כ לרבוי משמשי אדם ומשמשי משמשי אדם והשלחן הטהור אלטריך ללמד שמגביהין אותו לעולי רגלים מ"מ לענין טבלא לאו דרשה גמורה דטבלא המתהפכת נפקא לן משלחן הטהור והשתא דף של נחתומין דפשיטא לן שהיא מדרבנן אינה משמשת אדם ומשמשי אדם והא דמשמע בכל דוכתא דפשוטי כלי עץ אפילו טומאה דרבנן לית בהו דמשמע ברים חולין (דף ג. ושם) דקאמר טומא במוקדשין שבדק קרומית של קנה ושתו בה ועל כורחין כשעשאה כלי מיירי דעולה טעונה כלי וכפ' בכל מערכין (שילהין דף לא.) דשקיל ליה בפשוטי כלי עץ ובפרק כל הכלים (שבת דף קכג:) גבי קנה של זיתים דפריך בגמרא פשוטי כלי עץ הוא ובפ"ק דשבת (דף טז.) כלי עץ וחכוכית פשוטיהן טהורין אפילו מדרבנן דומיא דכלי זכוכית ולקמן בפירקין (דף יב:) דאמר סיכה בתאים זכרים כשירה ואי מקבלי טומאה אפילו מדרבנן הוו פסולין לסיכוך דאפילו מטלניות שאין בהן שלש על שלש ומאני פשתן פסולין אף על גב דלא מקבלי טומאה כל הני לא דמו לדף של נחתום מחמת שהדפין רחבין ורחוי להניח עליהן דבר גזרו עליהן דדמו לבית קיבול כדפירש בקונטרס במנחות (דף לו:) דמהאי טעמא טמאה טבלא המתהפכת מדאוריימתא למ"ד מסגרתו למטה היתה ואי הוה מצי למימר דף של נחתומין הוה טבלא המשמשת אדם ומשמשי אדם כל שכן דניחא טפי דלא דמו לכל הני דאפילו מדרבנן טהורין:

ואל יוכיח ציץ וזר שלא נתנה בהן תורה מדה. והא דאמר לעיל דלית רחב שתי אצבעות אין זה אלא מדרבנן משום דכתיב (שמות כח) על מצח שיעור מצחו ומתם מצח רוחב שתי אצבעות ומיהו ריב"א מפרש [10]הלין היה מונח בראש משום דקשיא ליה מאי שנא גבי כהן גדול דקראה מצנפת כדכתיב (שם כט) ושמת המצנפת על ראשו וכתיב (ויקרא טז) ובמצנפת בד יצנף ואמר פ"ק דגיטין (דף ז. ושם) בזמן שהמצנפת בראש כהן גדול תהא עטרה בראש כל אדם ובכהן הדיוט קראה מגבעות כדכתיב (שמות כח) [11](ועשית להם מגבעות) אלא ודאי משונות היו זו מזו דשל כהן הדיוט גדולה משל כהן גדול שהלין היה דומה אותה וכן התפלין כדאמרינן בפרק שני דזבחים (דף יט.) שערו היה נראה בין לין למצנפת ששם מניח תפלין והכהן הדיוט אע"ג דהוה ליה נמי תפלין היה יכול להניחם במקום שכהן גדול מניח את הלין

מסורת הש"ס

פ) [שבת פח:], כ) רש"ל המאמר, ג) [ר"ה ד: וש"נ], ד) [שבת סג:], ה) [וע"ע תוס' ע"ז יח. ד"ה הוגה ותוס' שבועות לה. ד"ה כאלף], ו) [רשב"ם רש"ס], ז) [וע"ר תוס' יומא כה. ד"ה טיטל], ח) [נ"ל ומנחות תפשה לרסן].

תורה אור השלם

1. הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיְ־
וָהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי אָדָם:
תהלים קטו טז
2. וַיֵּרֶד יְ־ עַל הַר סִינַי
אֶל רֹאשׁ הָהָר וַיִּקְרָא יְ־
לְמֹשֶׁה אֶל רֹאשׁ הָהָר
וַיַּעַל מֹשֶׁה: שמות יט כ
3. וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם
הַהוּא עַל הַר הַזֵּיתִים
אֲשֶׁר עַל פְּנֵי יְרוּשָׁלִַם
מִקֶּדֶם וְנִבְקַע הַר הַזֵּיתִים
מַחֲצִיוֹ מִזְּרָחָה וְיָמָּה גַיְא
גָּדוֹלָה מְאֹד וּמָשׁ חֲצִי
הָהָר צָפוֹנָה וְחֲצִיוֹ
נֶגְבָּה: זכריה יד ד
4. וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל
הָאֱלֹהִים וַיִּקְרָא אֵלָיו יְ־
מִן הָהָר לֵאמֹר כֹּה
תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב וְתַגִּיד
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל:
שמות יט ג
5. וְהִנֵּה הַמָּה הֹלְכִים
הָלוֹךְ וְדַבֵּר וְהִנֵּה רֶכֶב
אֵשׁ וְסוּסֵי אֵשׁ וַיַּפְרִדוּ בֵּין
שְׁנֵיהֶם וַיַּעַל אֵלִיָּהוּ
בַּסְּעָרָה הַשָּׁמָיִם:
מלכים ב ב יא
6. מֵאֲחֹז פְּנֵי כִסֵּה פָּרְשׂוּ
עָלָיו עֲנָנוֹ: איוב כו ט
7. וְעָשׂוּ אֲרֹן עֲצֵי שִׁטִּים
אַמָּתַיִם וָחֵצִי אָרְכּוֹ
וְאַמָּה וָחֵצִי רָחְבּוֹ וְאַמָּה
וָחֵצִי קֹמָתוֹ: שמות כה י
8. וְעָשִׂיתָ לּוֹ מִסְגֶּרֶת
טֶפַח סָבִיב וְעָשִׂיתָ זֵר זָהָב
לַמִּסְגָּרְתוֹ סָבִיב:
שמות כה כה
9. וְלָקַח מִדַּם הַפָּר וְהִזָּה
בְּאֶצְבָּעוֹ עַל פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת
קֵדְמָה וְלִפְנֵי הַכַּפֹּרֶת יַזֶּה
שֶׁבַע פְּעָמִים מִן הַדָּם
בְּאֶצְבָּעוֹ: ויקרא טז יד

מוסף רש"י

תפשת מרובה לא תפשת. כל מקום שתמצא שני דרכים אחד תופס מרובה ואחד תופס מועט, טוב לך לתפוס את המועט, שאפילו היה לך לתפוס את המרובה ותתפוס את המועט ופיסתך תפיסה, שיש בכלל המרובה המועט, אבל אם תתפוס המרובה והיה לך לתפוס המועט, נמצאת שתפסת שלא כדת (חגיגה יז. וכעי"ז ערכין ד: וראה חולין קלח. הובא במוסף רש"י ריה ד:).
יו"ד ה"א מלמעלה וקדש למ"ד מלמטה. לומר השם שלם בשיטה עליונה וקדש למ"ד בשיטה תחתונה, שלא להקדים שאר אותיות למעלה מן השם, מאחר שני שיטין הן, וכיצד הלוי שיטה קודש לה' מלמטה (נ"ל: קדש מלמטה לה' מלמעלה. מפורש"ם) והיא היא (שבת סג:).

עין משפט נר מצוה

לג א מי' פ"ט מהלכות כלי המקדש הלכה ז סמג עשין קנב:

רבינו חננאל

ותניא ר' יוסי אומר מעולם לא ירדה שכינה למטה. ולא, והכתיב וירד ה' על הר סיני, והא כתיב ועמדו רגליו ביום ההוא. ושנינן, למעלה מעשרה טפחים. ולא עלו משה ואליהו למרום, והכתיב ומשה עלה אל האלהים, וכתיב ויעל אליהו בסערה השמים. ושנינן, למטה מעשרה. והכתיב מאחז פני כסא פרשז עליו עננו, ואמר ר' נחום מלמד שפירש שדי מזיו שכינתו. ושנינן פרשז עננו עליו, מכל מקום מאחז פני כסא, מכלל שיש שם אחיזת יד. ושנינן שרבב לו הכסא ואחז בו, אבל משה לא עלה אלא למטה מעשרה טפחים. בשלמא ארון ט' טפחים דכתיב ביה אמה וחצי קומתו, כל אמה ו' טפחים נמצא קומת הארון ט' טפחים, אלא [כפורת] מנא לן. ואסיקנא יליף מפחות שבכלים, והוא המסגרת, דכתיב ועשית לו מסגרת טפח. ואקשינן מקיף מאזן לאחן וכתוב עליו שתי שיטין יה"ו"ה' מלמעלה וקודש למ"ד למטה. ואמר רבי יוסי אני ראיתיו ברומי וכתוב עליו קודש לה' בשיטה אחת. ודחינן ציץ וזר תכשיטין, ואין דנין כלי מתכשיט. ואפילו למ"ד מסגרתו למעלה היתה והכשר כלי הוא, מכל מקום נתנה תורה בעיקר השלחן מדה, ונתנה תורה בעיקר הארון מדה ודומה זה לזה, לאפוקי ציץ וזר דלא נתנה תורה בהן מדה כלל. רב הונא אמר כפורת טפח מהכא, דכתיב על פני הכפורת קדמה.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com